

Štáty EÚ, ktoré umožňujú predaj izraelských dlhopisov, riskujú spoluúčasť na prebiehajúcej genocíde v Pásme Gazy

22.7.2026 - | Amnesty International Slovensko

Luxembursko, Írsko a všetky členské štáty Európskej únie (EÚ) musia zastaviť predaj izraelských štátnych dlhopisov (Israel Bonds) na trhu EÚ. V opačnom prípade riskujú spoluúčasť na prebiehajúcej genocíde, ktorú Izrael pácha na Palestínčanoch v okupovanom Pásme Gazy. Uviedla to dnes Amnesty International vo verejnom vyhlásení.

„Izrael je čoraz viac závislý od zahraničných investícií, ktorými financuje genocídu, režim apartheidu a nezákonnú okupáciu a z ktorých hradí svoje zločiny voči Palestínčanom a Palestínčankám. Izraelské štátne dlhopisy zvyšujú objem financií, ktoré má vláda k dispozícii, a tým pomáhajú financovať genocídu Palestínčanov v okupovanom Pásme Gazy. Táto genocída vyhladila celé rodiny, zrovnala so zemou civilnú infraštruktúru vrátane nemocníc a škôl a násilne vysídlila 90 % obyvateľstva, ktorého domovy ležia v ruinách,“ povedal regionálny riaditeľ Amnesty International pre Európu, Steve Cockburn.

„Umožňovať predaj týchto dlhopisov na trhoch EÚ má obrovské etické aj právne dôsledky. Medzinárodné právo hovorí jasne: všetky štáty majú povinnosť nepodieľať sa na genocíde poskytovaním pomoci alebo podpory a zároveň majú povinnosť jej zabrániť,“ upozornil Steve Cockburn.

Podľa izraelskej vlády Izrael od 7. októbra 2023 výrazne zvýšil vydávanie štátnych dlhopisov. Ide o tzv. Israel Bonds, teda finančný nástroj, prostredníctvom ktorého vláda získava finančné prostriedky od jednotlivcov a drobných investorov, a to „vzhľadom na bezpečnostnú situáciu“ v Pásme Gazy. Výnosy z týchto dlhopisov smerujú do všeobecného štátneho rozpočtu Izraela a podľa samotných izraelských orgánov pomáhajú udržiavať jeho vojenské kapacity.

Blíži sa politické rozhodnutie so závažnými dôsledkami

Schválenie predaja izraelských štátnych dlhopisov ktorýmkoľvek členským štátom EÚ na európskom finančnom trhu je jasným príkladom finančného uľahčovania činnosti, ktoré môže predstavovať porušenie povinnosti zabrániť genocíde podľa medzinárodného práva. Zároveň tým štáty riskujú, že by sa mohli dopúšťať napomáhania alebo podpory genocídy.

Izrael na obchodovanie s týmito dlhopismi v Európe potrebuje členský štát EÚ, ktorý bude program hostiť. Od roku 2021, po odchode Spojeného kráľovstva z EÚ, túto úlohu plnila Írska centrálna banka ako tzv. „domovský členský štát“, čím Izraelu umožňovala prístup na finančný trh EÚ.

V roku 2025 Izrael po verejnom tlaku a protestoch v Írsku proti genocíde Palestínčanov v Pásme Gazy požiadal o presun programu do Luxemburska. Luxembursko následne schválilo prospekt – právny dokument umožňujúci ďalší predaj týchto dlhopisov obyvateľom a obyvateľkám EÚ na obdobie jedného roka.

Od septembra 2025 podliehajú izraelské štátne dlhopisy v EÚ dohľadu luxemburského finančného regulátora Commission de Surveillance du Secteur Financier (CSSF). Ponúkajú ich verejnosti vo Francúzsku, Holandsku, Luxembursku, Nemecku a Rakúsku.

Platnosť luxemburského prospektu vyprší 31. augusta. Amnesty International preto vyzýva Luxembursko, aby nový prospekt pre izraelské štátne dlhopisy neschválilo. Írsko by ako pôvodný hostiteľský štát programu malo zároveň odmietnuť akýkoľvek presun a neschváliť nový prospekt. Organizácia tiež vyzýva všetky členské štáty EÚ, aby odmietli prevziať hostiteľskú úlohu alebo schváliť nový prospekt.

„Umožniť predaj týchto dlhopisov v Európe je politickým rozhodnutím. Jedným z najzjavnejších a najúčinnějších spôsobov, ako zastaviť genocídu Palestínčanov v okupovanom Pásme Gazy, je prestať ju financovať. Ak členské štáty EÚ budú naďalej uľahčovať predaj týchto dlhopisov, riskujú svoju spoluúčasť na medzinárodných zločinoch Izraela voči Palestínčanom a Palestínčankám,“ povedal Steve Cockburn.

Kontext situácie

Vojenské výdavky Izraela vzrástli medzi rokmi 2022 a 2024 zo 4,2 % na 8,3 % hrubého domáceho produktu (HDP). Izraelské štátne dlhopisy pritom v rokoch 2023 až 2025 prinášali v priemere 2,4 miliardy amerických dolárov ročne. Po 7. októbri 2023 izraelská vláda výrazne zvýšila financovanie svojich vojenských operácií. Dlhopisy Israel Bonds boli v roku 2023 propagované ako príležitosť „podporiť Izrael vo vojne“.

Medzinárodný súdny dvor (ICJ) v januári 2024 rozhodol, že existuje reálne riziko genocídy Palestínčanov v okupovanom Pásme Gazy, a nariadil Izraelu prijať účinné opatrenia na jej zabránenie. V marci a máji 2024 vydal ďalšie predbežné opatrenia, ktorými tieto neodkladné povinnosti Izraela opätovne potvrdil.

V nadväznosti na rozhodnutie ICJ majú všetky štáty, ktoré sú zmluvnými stranami Dohovoru o zabránení a trestaní zločinu genocídy, zvýšenú povinnosť zabrániť genocíde. Každý subjekt v EÚ alebo iný zmluvný štát, ktorý umožňuje finančné toky posilňujúce vojenské kapacity Izraela, je preto povinný posúdiť svoju úlohu z hľadiska tejto povinnosti.

Od schválenia obchodovania s izraelskými štátnymi dlhopismi luxemburskou vládou v roku 2025 sa proti tomuto kroku mobilizovali organizácie občianskej spoločnosti aj právni experti a expertky. Zverejnili viacero analýz podporujúcich výzvu adresovanú luxemburským orgánom, aby predaj týchto dlhopisov zastavili.

<https://www.amnesty.sk/izraelske-dlhopisy-v-eu-financovanie-genocidy>